

2012

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

*ΜΑΥΡΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

*ΜΑΥΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

21/2/2012

Βιογραφικό

Γεννήθηκε στις **2 Νοέμβρη 1911** στο **Ηράκλειο Κρήτης**. Το "**Ελύτης**" είναι καλλιτεχνικό ψευδώνυμο του **Οδυσσέα Αλεπουδέλη**. Τελευταίος από **6** παιδιά του **Παναγιώτη** και της **Μαρίας (Βρανά)**. Κατάγεται κι από τους δυο γονείς του από τη **Μυτιλήνη**. Σε πολύ μικρή ηλικία εγκαταστάθηκε στην **Αθήνα**, όπου μεταφέρθηκε κι η έδρα της επιχείρησης σαπωνοποιίας του πατέρα του. Μετά το **1920** η οικογένειά του αντιμετώπισε ορισμένες επιθέσεις για τη προσήλωσή της στις βενιζελικές ιδέες. Το **1923** ταξίδεψαν **Ιταλία, Ελβετία, Γερμανία** και **Γιουγκοσλαβία**. Στη **Λωζάνη** είχε την ευκαιρία να γνωρίσει τον **Ελευθέριο Βενιζέλο**.

Τα πρώτα καλοκαίρια της ζωής του περνούν στη **Κρήτη**, στη **Μυτιλήνη**, στις **Σπέτσες**. Οι χειμώνες περνούν με αδιάκοπο διάβασμα, καθώς φοιτά πρώτα στο ιδιωτικό σχολείο **Μακρή** και κατόπιν στο **Γ' Γυμνάσιο**. Από το περιοδικό **Η Διάπλασις Των Παίδων**, όπως ο ίδιος ομολογεί (αυτοβιογραφικά στοιχεία στο βιβλίο του «**Ανοιχτά Χαρτιά**», **Αστερίας, 1974**) πρωτογνώρισε τη νεοελληνική λογοτεχνία, αυτός ο θρεμμένος με παγκόσμια έργα του πνεύματος, που ξόδευε όλα του τα χρήματα αγοράζοντας βιβλία και περιοδικά. Πιότερο όμως από την ποίηση, που η προσπέλασή της μέσα από τα σχολικά αναγνώσματα και τις διδασκαλικές αναλύσεις του φαίνεται δύσκολη κι αδιάφορη, του μιλά η **Ελλάδα**. Παίρνει μέρος σε ορειβατικές εκδρομές κι αντιδρώντας στη διάθεσή του για διάβασμα στρέφεται στον αθλητισμό. Ακόμη και τα βιβλία που αγόραζε, έπρεπε να 'χουν σχέση με την ελληνική φύση. **Καμπούρογλου, Κ. Πασαγιάννη, Στ. Γρανίτσα**, μάλιστα κι ένα **3τομο «Οδηγό Της Ελλάδος»**. Μια ασθένεια όμως τον αναγκάζει να καθηλωθεί στο κρεβάτι με αποκλειστική παρηγοριά τη μελέτη.

Η ποίηση αρχίζει να τον ενδιαφέρει όταν γνωρίζει το έργο των **Καβάφη** και **Κάλβου** κι ανανεώνει τη γνωριμία του με τη θελκτική αρχαία λυρική ποίηση. Την ίδια περίπου εποχή (1927) πρωτοδιάβασε ποιήματα δυο μοντέρνων **Γάλλων** ποιητών, του **Paul Eluard** και του **Perre Jean Jouve**, που επέδρασαν σημαντικά στις ιδέες του για τη λογοτεχνία. Στρέφεται στον **υπερρεαλισμό**, στην αστραφτερή μαγεία της νεόκοπης, ζωντανής και παράδοξης νέας ποιητικής έμπνευσης που μεταχειρίστηκε τις λέξεις δημιουργικά, για να δώσει νέα γλωσσική αντίληψη, ένα κόσμο που κινείται ανάμεσα στο όνειρο και τη πραγματικότητα, την αλήθεια και τη φαντασία.

Άρχισε τότε τις πρώτες ουσιαστικές προσπάθειες στη τέχνη. Το 1930 γράφεται στη **Νομική Σχολή**, ενώ παράλληλα μελετά σύγχρονη ελληνική ποίηση: του **Καίσαρα Εμμανουήλ** τον «*Παράφωνο Αυλό*», του **Θεοδώρου Ντόρου** «*Στου Γλυτωμού Το Χάζι*» (1930), του **Γιώργου Σεφέρη** τη «*Στροφή*» (1931) και του **Νικήτα Ράντου** τα «*Ποιήματα*» (1933).

Το 1934 είναι μέλος της «**Ιδεοκρατικής Φιλοσοφικής Ομάδας Του Πανεπιστημίου Αθηνών**» που διοργάνωνε συζητήσεις πάνω σε θέματα κυρίως φιλοσοφικά, με τη συμμετοχή των **Κ. Τσάτσου**, **Π. Κανελλόπουλου**, του **Ι. Θεοδωρακόπουλου** και του **Ι. Συκουτρή**. Τότε γνωρίζεται με το **Γ. Σαραντάρη**, τον ευαίσθητο ποιητή που ήρθε από την **Ιταλία** για να ζήσει τα τελευταία χρόνια της νιότης και της δημιουργίας του στην αγαπημένη του πατρίδα και τελικά να πεθάνει σ' αυτήν στον πόλεμο του '40. Ο **Σαραντάρης** τον ενθαρρύνει στις ποιητικές του προσπάθειες, όταν ακόμα ταλαντεύεται αν πρέπει να δημοσιεύσει τα έργα του και τον γνωρίζει στον κύκλο των **Νέων Γραμμάτων** (1935-40, 1944). Το περιοδικό αυτό, που διευθυντής ήταν ο **Αντρέας Καραντώνης** και συνεργάστηκαν στις σελίδες του παλιοί και νεότεροι αξιόλογοι Έλληνες λογοτέχνες (**Γ. Σεφέρης**, **Γ. Θεοτοκάς**, **Άγγ. Τερζάκης**, **Κ. Πολίτης**, **Άγγ. Σικελιανός** κ.ά.), έφερε στην **Ελλάδα** τις σύγχρονες δυτικές καλλιτεχνικές τάσεις και γνώρισε στο αναγνωστικό κοινό κυρίως τους νεότερους ποιητές, με τη μετάφραση αντιπροσωπευτικών έργων τους ή με άρθρα κατατοπιστικά για την ποίησή τους. Έγινε το πνευματικό όργανο της γενιάς του '30 που φιλοξένησε στις στήλες του όλα τα νεωτεριστικά στοιχεία, κρίνοντας ευνοϊκά και προβάλλοντας τις δημιουργίες των νέων **Ελλήνων** ποιητών.

Αναγνωρίζει πως το 1935 στάθηκε ιδιαίτερη χρονιά στη πνευματική πορεία του. Το Γενάρη κυκλοφόρησαν τα *Νέα Γράμματα*. Το Φλεβάρη γνώρισε τον [Ανδρέα Εμπειρικό](#), που χαρακτηριστικά τον ονομάζει: «...ο μεγάλης αντοχής αθλητής της φαντασίας, με γήπεδο την οικουμένη ολόκληρη και διασκελισμό τον Έρωτα. Το έργο του, κάθε του καινούργιο έργο, ζωσμένο από ένα μικρό ουράνιο τόξο, είναι υπόσχεση προς την ανθρωπότητα, δωρεά που αν δεν την κρατούν ακόμα όλοι στα χέρια τους είναι αποκλειστικά και μόνον από δική τους αναξιοσύνη» (Ανοιχτά Χαρτιά). Τον ίδιο μήνα ο Εμπειρικός έδωσε διάλεξη με θέμα: «Υπερρεαλισμός, μια νέα ποιητική σχολή», που αποτέλεσε και τη πρώτη επίσημη παρουσίαση του *υπερρεαλισμού* στο ελληνικό κοινό. Μια φίλια με μεγάλη αντοχή και διάρκεια, που κράτησε πάνω από 25 χρόνια, έδεσε τους δυο άντρες. Ο Εμπειρικός είχε ήδη βρει το δρόμο του και τον ακολουθούσε ανυποχώρητα.

Τον Μάρτη της ίδιας χρονιάς, εκτός από το «Μυθιστόρημα» του Σεφέρη, κυκλοφόρησε η ποιητική συλλογή του Εμπειρικού «Υψικάμινος» με ποίηση ορθόδοξα υπερρεαλιστική. Ο Ελύτης, δέκα χρόνια νεότερος, είδε ν' ανοίγεται μπροστά του διάπλατη πόρτα σε νέα ποιητική πραγματικότητα, που μπορούσε με τα δικά του εφόδια να θεμελιώσει το ποιητικό του οικοδόμημα. Το Πάσχα οι δυο φίλοι πήγαν στη Λέσβο, που με συμπαραστάση των Μυτιληνίων ζωγράφων Ορέστη Κανέλλη & Τάκη Ελευθεριάδη ανακαλύπτουν την τέχνη του λαϊκού ζωγράφου [Θεόφιλου](#), που είχε πεθάνει ένα χρόνο πριν.

Το Νοέμβρη στο 11ο τεύχος των *Νέων Γραμμάτων* δημοσιεύτηκαν τα πρώτα ποιήματά του, έτσι πρωτοεμφανίστηκε στον κόσμο των γραμμάτων, καθιερώνοντας ταυτόχρονα και το ψευδώνυμό του ως αποκλειστική γραφή του έργου του. Το 1936 η ομάδα των νέων λογοτεχνών γίνεται πιο στέρεη και μεγαλύτερη. Γνωρίζει τον ποιητή [Νίκο Γκάτσο](#), που μερικά χρόνια αργότερα τύπωσε την υπερρεαλιστική «Αμοργό». Μεταφράζει ποιήματα του Paul Eluard για τα *Νέα Γράμματα* και στο προλογικό του άρθρο παρουσιάζει το δημιουργό τους ως τον ποιητή που: «Ό,τι γράφει φτάνει αμέσως στην καρδιά μας, μας χτυπάει κατάστηθα σαν κύμα ζωής άλλης βγαλμένης από το άθροισμα των πιο μαγικών ονείρων μας» (Paul Eluard, *Νέα Γράμματα*).

Τότε, οργανώθηκε κι η Α' Διεθνής Υπερρεαλιστική Έκθεση Αθηνών, όπου παρουσίασε ζωγραφικούς πίνακες με τη τεχνική της χαρτοκολλητικής (*collage*). Η νέα ποιητική σχολή αρχίζει να επιβάλλει την παρουσία της στην Ελλάδα, οι αντιπρόσωποί της πληθαίνουν, αλλά μαζί αυξάνονται και οι επικριτές της. Το 1937 εγκαταλείποντας οριστικά

τις νομικές σπουδές, ενώ η λογοτεχνική του συντροφιά σκορπίζεται, κατατάσσεται στο στρατό και πηγαίνει ως το **1938** στη **Κέρκυρα**, στη **Σχολή Εφέδρων Αξιωματικών**. Την ίδια εποχή αλληλογραφεί με το **Γκάτσο** και τον **Σεφέρη** που βρίσκονται στη **Κορυτσά**.

Το **1939**, μετά από σκόρπιες δημοσιεύσεις ποιημάτων του σε περιοδικά, τυπώνει τη πρώτη του ποιητική συλλογή «*Προσανατολισμοί*». Αν η «*Στροφή*» του **Σεφέρη** λίγα χρόνια νωρίτερα, έφερε τη ποίησή μας σε μονοπάτι ουσιαστικής αλλαγής, από την άλλη μεριά ο **Ελύτης** προσανατολίζει τους νεότερους -όντας ο ίδιος πια βέβαιος για τη πορεία του- στη χάραξη ενός καινούργιου δρόμου. Οι μεταφράσεις που πλήθυναν στα χρόνια αυτά έχουν φέρει σ' επαφή το ελληνικό πνεύμα με τις σύγχρονες δυτικές αναζητήσεις κι η κριτική αρχίζει ν' αποδέχεται τη νέα ποίηση.

Με την έναρξη του πολέμου, ανθυπολοχαγός στο **1ο Σύνταγμα Πεζικού**, βρίσκεται στην Αλβανία. Κινδυνεύει να πεθάνει από προσβολή κοιλιακού τύφου. Στη διάρκεια της κατοχής γίνεται ένα από τα ιδρυτικά μέλη του **Κύκλου Παλαμά**. Εκεί την άνοιξη του **1942**, ανακοινώνει το δοκίμιό του «*Η αληθινή φυσιογνωμία κι η λυρική τόλμη του Α. Κάλβου*». Στην **Αθήνα** εξακολουθούνε πάντα λογοτεχνικές συζητήσεις και συνεχίζουν εκδόσεις βιβλίων σε απεγνωσμένη προσπάθεια των δημιουργών να ξεφύγουν με τη φαντασία τους μακριά από την εξοντωτική ατμόσφαιρα της κατακτημένης **Ελλάδας** και να βοηθήσουν τον κόσμο να ξεχάσει έστω και για λίγο τη φρίκη του πολέμου.

Το **1943** κυκλοφόρησε "*Ο Ήλιος ο Πρώτος*" μαζί με τις "*Παραλλαγές Πάνω Σε Μιαν Αχτίδα*», ένας ύμνος στη χαρά της ζωής και στην ομορφιά της φύσης. Στα **Νέα Γράμματα** που ξανακυκλοφόρησαν το **1944**, δημοσιεύει το δοκίμιό του «*Τα Κορίτσια*», ενώ από το **1945** συνεργάζεται με το περιοδικό **Τετράδιο** μεταφράζοντας ποιήματα του **Λόρκα** και παρουσιάζοντας σε **1η** δημοσίευση το ποιητικό του έργο «*Άσμα Ηρωικό & Πένθιμο Για Τον Χαμένο Ανθυπολοχαγό Της Αλβανίας*». Ο πόλεμος του '40 του 'δωσε την έμπνευση και γι' άλλα έργα, την «*Καλωσύνη Στις Λυκοποριές*», την «*Αλβανιάδα*» και την ανολοκλήρωτη «*Βαρβαρία*». Το **1945** διορίστηκε για λίγο **Διευθυντής Προγράμματος** στο **Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας**. Ακόμη συνεργάστηκε με την **Αγγλοελληνική Επιθεώρηση**, την **Ελευθερία** και τη **Καθημερινή**, που κράτησε ως το **1948** στήλη τεχνοκριτικής.

Το 1948 ταξιδεύει στην **Ελβετία**, για να εγκατασταθεί στη συνέχεια στο **Παρίσι**, που παρακολουθεί μαθήματα φιλοσοφίας στη **Σορβόνη**. Περιγράφοντας εντυπώσεις από τη παραμονή του στη **Γαλλία**, σχολιάζει τα συναισθήματα και τις σκέψεις του με τούτα τα λόγια:

«Ένα ταξίδι που θα μ' έφερνε πιο κοντά στις πηγές της μοντέρνας τέχνης, συλλογιζόμουν. Χωρίς να λογαριάζω ότι θα μ' έφερνε συνάμα πολύ κοντά και στις παλιές μου αγάπες, στα κέντρα όπου είχαν δράσει οι πρώτοι Υπερρεαλιστές, στα καφενεία όπου είχαν συζητηθεί τα Μανιφέστα, στη Rue de l'Odeon και στην Place Blanche, στο Montparnasse και στο St.Germain des Pres». (Ανοιχτά Χαρτιά).

Γνωρίζεται με τους **A. Breton, P. Eluard, P. Reverdy, A. Camus, T. Tzara, P. J. Jouve, G. Ungaretti, R. Char**. Με τη βοήθεια του **Ελληνογάλλου** τεχνοκριτικού **E. Teriade**, που πρώτος έχει προσέξει την αξία του έργου του συμπατριώτη του **Θεόφιλου**, συναντά τους μεγάλους ζωγράφους **Matisse, Shagal, Giacometti, Cirico & Picasso**, για του οποίου το έργο θα γράψει αργότερα άρθρα και θ' αφιερώσει στη τέχνη του το ποίημα «*Ωδή Στον Πικασσό*». Πριν επιστρέψει, τέλη του 1951, ταξιδεύει σε Ισπανία κι Ιταλία, ενώ στη διάρκεια της παραμονής του στην **Αγγλία** (τέλη 50-Μάη 51) συνεργάζεται με το **B.B.C.** κι αρχίζει τη σύνθεση του «*Αξίον Εστί*». Το 1949 μετέχει στην ίδρυση της **Association Internationale des Critiques D' Art**, ενώ το 1952 γίνεται μέλος της **Ομάδας Των Δώδεκα**, που κάθε χρόνο απονέμει βραβεία λογοτεχνίας. Το 1953 αναλαμβάνει και πάλι για ένα χρόνο τη **Διεύθυνση Προγράμματος** του **E.I.P.** Το 1954 γίνεται μέλος της **Ευρωπαϊκής Εταιρείας Πολιτισμού Βενετίας**, ενώ την επόμενη χρονιά συμμετέχει στο **Διοικητικό Συμβούλιο Θεάτρου Τέχνης** και του **Ελληνικού Χοροδράματος**.

Το 1959 μετά από αρκετά χρόνια ποιητικής σιωπής τυπώνει το «*Αξίον Εστί*», που τον άλλο χρόνο του δίνει το **Α' Κρατικό Βραβείο Ποίησης**, ενώ τότε εκδίδει και τις «*Εξη & Μία Τύψεις Για Τον Ουρανό*». Το 1961 με κυβερνητική πρόσκληση επισκέπτεται τις **ΗΠΑ**. Το 1962 μετά από ένα ταξίδι στη **Ρώμη** πηγαίνει στη **Ρωσία**, ενώ το 1965 μεταβαίνει στη **Βουλγαρία**, με πρόσκληση της **Ένωσης Βουλγάρων Συγγραφέων**. Τέλος του απονέμεται το παράσημο του **Ταξιάρχου** του **Φοίνικα**, ενώ γίνεται μέλος του **Διοικητικού Συμβουλίου** του **Εθνικού Θεάτρου**. Ταξιδεύει σε **Γαλλία** (1966) κι **Αίγυπτο** (1967) κι ασχολείται με ζωγραφική και μεταφράσεις, ως την άνοιξη του 1969 που ξαναγυρνά στο **Παρίσι**. Το 1970 μένει για ένα διάστημα στη **Κύπρο**, ενώ το 1971 επιστρέφει στην **Ελλάδα**, όπου μετά τη **Μεταπολίτευση** διορίζεται

Πρόεδρος του **Διοικητικού Συμβουλίου** του **ΕΙΡΤ** και μέλος για δεύτερη φορά του **Δ.Σ.** του **Εθνικού Θεάτρου**. Κατά τα χρόνια που ακολούθησαν συνέχισε το πολύπλευρο πνευματικό του έργο και το **1977** τιμήθηκε με το βραβείο **Νόμπελ Λογοτεχνίας**. Πέθανε στην **Αθήνα**, τον **Μάρτη** του **1996**, σ' ηλικία **85** ετών.

Η οικογένεια Αλεπουδέλη στον Bad-Neuheim στη Γερμανία το 1923. Από τα αριστερά ο Οδυσσέας.

20 χρονών στην Αθήνα

Βουλιαγμένη, 1934

Αλβανία, 1941

Μυτιλήνη, 1935

Δελβίνο, 1941

1942

Bust from the sculptor
MEMO MARKÍ (1943)

Οδυσσεάς Ελύτης 1944

Φιλοπάππου 1958

USA 1961

Στοκχόλμη 1979.
Παραλαμβάνοντας
το βραβείο Νόμπελ

Στοκχόλμη 1979
Παραλαμβάνοντας
το βραβείο Νόμπελ

Στο σπίτι του Γ.Θεοτοκά, 1963

Μυτιλήνη 1979

Επίδαυρος 1979

Κάλυμνος, 1981

1990 (Φωτογραφία Ν. Δίμου)

Ι. Μόραλις, Portrait
Odysseas' Elytis

Portrait from
G. Mavroidi

Portrait from
G. Dégrapa

Odysseas Elytis
(από το εξώφυλλο
του περιοδικού
"Lexi")

Ο ΕΛΥΤΗΣ ΩΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Ο Ελύτης είναι ο ποιητής του Αιγαίου, του φωτός και της θάλασσας. Είναι στοιχεία, που αποτέλεσαν τον πυρήνα της έμπνευσης του αλλά και στοιχεία που τραγούδησε, ύμνησε ο ποιητής. Εύλογα λοιπόν στα περισσότερα ποιήματα του αποδίδει θαλασσινή οντότητα στην ποίηση (κόρη).

Ένα από τα σημαντικότερα έργα του, στα οποία διαφαίνεται έντονα ως ποιητής του Αιγαίου είναι η Μικρή Πράσινη Θάλασσα.

Κείμενο:

Μικρή Πράσινη Θάλασσα

Η « Μικρή Πράσινη Θάλασσα » είναι κείμενο αντιπροσωπευτικό του ποιητικού έργου του Ελύτη.

Φως – Ήλιος , Θάλασσα , Αέρας , Κόρη , Αισθήσεις , Έρωτας κυριαρχούν ενώ διακρίνεται και η ποιητική κοσμολογία του ποιητή και η πίστη του στην προσωκρατική φιλοσοφική σκέψη. Όλα δίδονται με τη συνειρμική διάρθρωση , με την κυριαρχία των αισθήσεων , με την πυκνή διαδοχή ιδεών, συναισθημάτων , με υπαινιγμούς , με την πολλαπλότητα των ερμηνειών , με τις εικόνες.

Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Που θα 'θελα να σε υιοθετήσω
Να σε στείλω σχολείο στην Ιωνία
Να μάθεις μανταρίνι και άψινθο
Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Στο πυργάκι του φάρου το καταμεσήμερο
Να γυρίσεις τον ήλιο και ν' ακούσεις
Πως η μοίρα ξεγίνεται και πως
Από λόφο σε λόφο συνεννοούνται
Ακόμα οι μακρινοί μας συγγενείς
Που κρατούν τον αέρα σαν αγάλματα

Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Με τον άσπρο γιακά και την κορδέλα
Να μπεις απ' το παράθυρο στη Σμύρνη
Να μου αντιγράψεις τις αντιφεγγιές στην οροφή
Από τα Κυριελέησον και τα Δόξα σοι
Και με λίγο Βοριά λίγο Λεβάντε
Κύμα το κύμα να γυρίσεις πίσω
Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Για να σε κοιμηθώ παράνομα
Και να βρίσκω βαθιά στην αγκαλιά σου
Κομμάτια πέτρες τα λόγια των Θεών
Κομμάτια πέτρες τ' αποσπάσματα του Ηράκλειτου.

Οδυσσέας Ελύτης (Το Φωτόδεντρο και η Δεκάτη Τετάρτη Ομορφιά, Ίκαρος, 1971)

Διαβάζοντας το ποίημα αντιλαμβανόμαστε, ότι ως ποιητής του Αιγαίου αποκαλύπτεται στα μάτια μας. Αναδεικνύεται η εφηβεία του ποιητή αλλά και το πολιτισμικό του μέταλλο διαποτισμένο ως το κόκαλο απ' την Αιγαιακή ουσία. Ο τίτλος αλλά και η επαναλαμβανόμενη τρυφερή επίκληση «Μικρή Πράσινη Θάλασσα» αποτελούν αναφορές, που δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό του ως ποιητή του Αιγαίου. Η θάλασσα αποτελεί για τον ηλιοπότη ποιητή πηγή έμπνευσης, είναι το μέσο που τον ταξιδεύει μέσα στο χωροχρόνο, στα βάθη του ελληνικού πολιτισμού, στην κοιτίδα του, την Ιωνία. Η θαλασσινή οντότητα που προσδίδει στην Κόρη-Ποίηση είναι χαρακτηριστική της ερωτικής σχέσης που αναπτύσσει τόσο με την ποίηση όσο και με το τοπίο, τη θάλασσα. Η θάλασσα, το Αιγαίο, το μπλε «Θε μου, πόσο μπλε ξοδεύεις για να μη σε βλέπουμε»

Η γεμάτη αγάπη και τρυφερότητα επίκληση του ποιητή («Μικρή Πράσινη Θάλασσα δεκατριώ χρονώ») καθώς επαναλαμβάνεται λειτουργεί ως κολώνα του ποιήματος. Στηρίζει την ποιητική σύνθεση, αφού σηματοδοτεί κάθε φορά την αρχή μιας νέας ενότητας.

Άλλωστε τα υπερρεαλιστικά κείμενα, όπως αυτά, που έχουν γραφεί από τον Οδυσσέα Ελύτη, έχουν ανάγκη από τέτοιου είδους μοτίβα ,κολώνες για να εξασφαλίσουν τη συνοχή τους.

Ο έρωτας τώρα του ποιητή με τη θάλασσα είναι διάχυτος. Έχει πνευματικό χαρακτήρα, όπως μας δείχνουν οι τρεις τελευταίοι στίχοι «Οι ανθρώπινες ιδιότητες που η μετωνυμία 'Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ' επιχειρεί να υποβάλει, προσιδιάζουν σε μια παιδούλα με τα χαρακτηριστικά της Ίριδας, έναν «άγγελο» που φέρνει μηνύματα από αλλού» γράφει ο Mario Vitti. Ποιος άλλος όμως μπορεί να είναι ο άγγελος που μεταφέρει μηνύματα στον ποιητή, εκτός από την ποίηση ,

την μούσα του, την έμπνευση του? Κύρια λοιπόν πηγή έμπνευσης για τον ποιητή του Αιγαίου είναι αναντίρρητα η θάλασσα. Από αυτό και μόνο το στοιχείο συνάγεται με καλές πιθανότητες το συμπέρασμα, ότι η θάλασσα στο συγκεκριμένο ποίημα συμβολίζει την ποίηση.

Ακόμη η «Μικρή πράσινη θάλασσα» , στο τέλος του ποιήματος, εκεί όπου ο δάσκαλος, γίνεται μαθητής και ο μαθητής δάσκαλος, θα μεταλαμπαδεύσει στον ποιητή μέσα από ένα ερωτικό βίωμα την ελληνική πολιτισμική παράδοση, τη θρησκευτική παράδοση της Ορθοδοξίας καθώς και τα στοιχεία της ελληνικής φύσης. Αυτά όμως είναι τα πηγάδια απ'τα οποία αντλεί τα θέματα της η ποίηση του Ελύτη. Πέραν αυτού η ποίηση του βασίζεται εκτός άλλων και στα τοπία, που έχουν όλη τη διαφανή και καινούρια ομορφιά. Η φύση του είναι νέα και τόσο γοητευτική σα να την αντικρύζουν για πρώτη φορά τα μάτια ενός παιδιού. Κι εκεί μέσα ο ποιητής, παιδί κι αυτός, πλανιέται μες τις πιο απόκρυφες σκέψεις του απαλλαγμένος εντελώς από τα δεσμά της λογικής.

Ο χαρακτηρισμός τώρα ως ποιητής του Αιγαίου μπορεί όντως να μην ανταποκρίνεται στη συνολική δημιουργική του πορεία αλλά δεν αναιρεί την «ανακάλυψη» του Αιγαίου ως ποιητικού θέματος και ταυτόχρονα ως χώρου, όπου ο ποιητής καταθέτει σημάδια της ψυχής του. Η ελληνική άλλωστε φύση είναι οργανικό στοιχείο της ποιήσεως του.

Εμφανίζεται παντού στην ποίηση του η εμπειρία και η γοητεία της φύσης. Η φύση εκφέρεται πάντα σαν παράδεισος, φύση των δένδρων, των πουλιών και των ανέμων.

Ειδικότερα όπως επισημάναμε βασικό στοιχείο της φύσης, από όπου αντλεί την πηγή της έμπνευσης του είναι η θάλασσα. Η θάλασσα αποτελούσε το επίκεντρο της ποίησης της γενιάς του '30 αλλά και το βασικό πόλο στην ποίηση του Ελύτη (περίφημος είναι ο χαρακτηρισμός του Γιώργου Θεοτοκά: «μυστηριακό ξημέρωμα στο Αιγαίο»). Ποτέ άλλοτε η θάλασσα δε δόθηκε με αυτά τα χρώματα που δόθηκε από τη γενιά του 30 και σίγουρα η άποψη του Ελύτη πάνω σ'αυτό είναι μοναδική κι ανεπανάληπτη.

Ας μην ξεχνάμε ότι ο Ελύτης αν δεν ήταν ποιητής θα ήταν σίγουρα ζωγράφος. Η περιγραφή των τοπίων γίνεται με τέτοιο τρόπο, που παρουσιάζεται μπροστά μας ως ζωγραφικός πίνακας. Το προσωνύμιο λοιπόν που του δόθηκε ως ποιητής του Αιγαίου αντιπροσωπεύει επάξια τον ποιητή μας και τη μία πλευρά του εαυτού του από όλες όσες ήρθαν στο φως και μας γέμισαν από συγκίνηση και θαυμασμό.

Τα κολάζ του Ελύτη

“Για τον Ελύτη το κολάζ είναι μια εναλλακτική γλώσσα της αποκάλυψης. Στα συντακτικά στοιχεία του, είτε προέρχονται από φωτογραφίες είτε από έργα τέχνης, σταχυολογούμε το ευρητήριο του φανταστικού μουσείου του ποιητή. Ένα φανταστικό μουσείο όπου συνοικούν χρώματα, πίνακες ζωγραφικής, ερατεινά και μελλέφηβα σώματα κοριτσιών και αγγέλων, πτυχές κυμάτων και χιτώνων...”

